

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Davidem Kryskou ve věci

žalobce: **V. M.**, narozen X
státní příslušník Ukrajiny
bytem X

zastoupen advokátkou Mgr. Kateřinou Malchárkovou
sídlem Chrudimská 1418/2, Vinohrady, Praha 3

proti

žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**
sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Nusle, Praha 4

o **žalobě proti rozhodnutí** žalované ze dne 26. 4. 2024, č. j. MV-37144-5/SO-2024,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 26. 4. 2024, č. j. MV-37144-5/SO-2024, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku ve výši 10 800 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokátky Mgr. Kateřiny Malchárkové.

Odůvodnění:

Vymezení věci a obsah podání účastníků

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná nevyhověla žádosti žalobce o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza za účelem strpění pobytu na území podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 278/2023 Sb. (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“) předtím informací o důvodech neudělení dlouhodobého víza ze dne 31. 1. 2024, č. j. OAM-8735-6/ST-2023, sdělilo žalobci, že mu vízum neudělilo z důvodů podle § 56 odst. 1 písm. g) ve spojení s § 9 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců, neboť žalobce je zařazen do informačního systému smluvních států.
2. Žalobce v **žalobě** namítá, že žalovaná nezohlednila jím předložené rozhodnutí o amnestii. Podle žalobce bylo tímto rozhodnutím zrušeno rozhodnutí, na jehož základě má být veden záznam v Schengenském informačním systému (dále jen „SIS“). Žalovaná však z této skutečnosti nevyvodila žádné právní následky. Žalobce dále poukazuje na to, že podle výpisu z evidence Rejstříku trestů České republiky je osobou bez záznamu. Dále žalobce namítá, že žalovaná dostatečně nepřihlédla k jeho soukromému a rodinnému životu. Uvádí, že má v ČR manželku, tři nezletilé děti a jedno zletilé dítě, na území žije déle než šest let a jeho rodina zde má vybudované zázemí. Podle žalobce je třeba k těmto okolnostem přihlédnout při rozhodování o jeho žádosti o vízum, přestože mu samo o sobě nesvědčí právo na pobyt na území. Neudělení víza považuje za nepřiměřený zásah do svého soukromého a rodinného života. Žalobce rovněž namítá, že žalovaná opomenula jeho argumentaci podle § 179 odst. 1 a 2 zákona o pobytu cizinců. Tvrdí, že jeho vycestování na Ukrajinu není možné, neboť zde probíhá ozbrojený konflikt, který podle něj představuje skutečné nebezpečí pro jeho život a zdraví. Postup žalované proto podle žalobce může vést k porušení práv chráněných čl. 2 až 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.; dále jen „Úmluva“). Protože se žalovaná nezabývala všemi jeho námitkami, považuje žalobce napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné.
3. Žalovaná ve **vyjádření k žalobě** navrhla, aby soud žalobu odmítl jako nepřijatelnou. Uvedla, že rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza je podle § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců vyloučeno ze soudního přezkumu. Na podporu svého stanoviska odkázala na rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 30. 4. 2015, č. j. 4 Azs 34/2015-41, a ze dne 30. 6. 2023, č. j. 4 Azs 224/2022-37. K důvodnosti jednotlivých žalobních bodů se žalovaná blíže nevyjádřila.

Splnění procesních předpokladů a rozsah soudního přezkumu

4. Soud se nejprve zabýval otázkou, zda jsou splněny procesní předpoklady meritorního projednání žaloby, a to rovněž v návaznosti na návrh žalované na odmítnutí žaloby jako nepřijatelné.
5. Podle § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců jsou z přezkoumání soudem vyloučena rozhodnutí o neudělení dlouhodobého víza a rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza. Napadené rozhodnutí tedy z formálního hlediska pod

uvedenou výlukou spadá. Byla-li by výluka v projednávané věci použitelná, byla by žaloba podle § 68 písm. e) s. ř. s. nepřipustná a soud by ji podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl.

6. Tuto zákonnou výlukou ze soudního přezkumu však nelze vykládat izolovaně od ústavního pořádku. Podle čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.; dále jen „Listina“) se ten, kdo tvrdí, že byl rozhodnutím orgánu veřejné správy zkrácen na svých právech, může obrátit na soud, nestanoví-li zákon jinak; z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.
7. Právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života pak zaručuje čl. 10 odst. 2 Listiny. Tomu odpovídá právo na respektování soukromého a rodinného života podle čl. 8 Úmluvy. Obdobnou ochranu soukromého a rodinného života poskytuje čl. 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (č. 120/1976 Sb.; dále jen „Pakt“). Listina dále v čl. 6 odst. 1 zaručuje právo na život a v čl. 7 odst. 2 stanoví, že nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Těmto právům odpovídají čl. 2 a čl. 3 Úmluvy a čl. 6 a čl. 7 Paktu. Článek 13 Úmluvy dále zaručuje každému, jehož práva a svobody přiznané Úmluvou byly porušeny, účinný opravný prostředek před národním orgánem. Podle čl. 2 odst. 3 Paktu jsou smluvní státy současně povinny zajistit účinnou ochranu osobě, jejíž práva nebo svobody uznané Paktem byly porušeny. Soud má za to, že v podmínkách projednávané věci je § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců s těmito ustanoveními v rozporu.
8. Podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky (č. 1/1993 Sb.; dále jen „Ústava“), dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.
9. Podle § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů je návrh na zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení oprávněn podat též soud v souvislosti se svou rozhodovací činností podle čl. 95 odst. 2 Ústavy.
10. Z judikatury Ústavního soudu přitom plyne, že referenčním kritériem zde nejsou pouze akty formálně Ústavou označené za součásti ústavního pořádku, ale rovněž *ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách* (srov. nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl.ÚS 36/01, č. 403/2002 Sb., č. N 80/26 SbNU 317), tj. rovněž Úmluva i Pakt.
11. Povinnost stanovená obecným soudům čl. 95 odst. 2 Ústavy však neplatí bez dalšího. Například není dán důvod pro zrušení zákonného ustanovení, a tedy ani pro podání návrhu obecným soudem, v situaci, kdy dotčené ustanovení zákona umožňuje různé interpretace, přičemž jedna z nich je v souladu s ústavním pořádkem (srov. nález Ústavního soudu ze dne 26. 3. 1996, sp. zn. Pl.ÚS 48/95, č. 121/1996 Sb., č. N 21/5 SbNU 171). Z toho mimo jiné vyplývá povinnost obecného soudu, který dojde k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, takový zákon (popř. jeho ustanovení) primárně ústavně konformním způsobem interpretovat (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. Pl.ÚS 37/10).
12. Ústavní soud se vztahem kompetenční výluky v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu a čl. 36 odst. 2 Listiny podrobně zabýval v nálezu ze dne 15. 1. 2013, sp. zn. Pl.ÚS 15/12, č. 82/2013 Sb., č. N 13/68 SbNU 191. Uvedl, že ačkoliv čl. 36 odst. 2 věta první Listiny umožňuje zákonodárci určitá rozhodnutí orgánů veřejné správy ze soudního přezkumu vyloučit, taková výluka nemůže dopadat na rozhodnutí, která se týkají

základních práv a svobod. Pokud se správní rozhodnutí některého základního práva podle Listiny týká, nelze je s ohledem na čl. 36 odst. 2 větu druhou Listiny ze soudního přezkumu vyloučit. Ústavně konformní interpretace právního předpisu má přitom přednost před jeho derogací, umožňuje-li jeho text takový výklad, který zajistí soulad s ústavním pořádkem. To ve vztahu ke kompetenčním vylukám platným pro řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu znamená, že úkony správního orgánu vymezené v kompetenční vyluce jsou ze soudního přezkoumání vyloučeny, ledaže by šlo o úkony dotýkající se základních práv zaručených Listinou, Úmluvou či Paktem.

13. Pro projednávanou věc závěry výše uvedené judikatury Ústavního soudu znamenají, že vyluka podle § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců zůstává použitelná v případech, v nichž se napadené rozhodnutí základních práv a svobod netýká. Nelze ji však vyložit tak, aby vylučovala přezkum rozhodnutí, na něž dopadá zákaz obsažený v čl. 36 odst. 2 větě druhé Listiny. Jestliže totiž z judikatury NSS vyplývá, že v případě žádosti o udělení dlouhodobého víza za účelem strpění pobytu na území může být překážkou vycestování cizince na jeho vůli nezávislou ve smyslu § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců skutečnost, že by jeho navrácení do země původu mohlo být porušením zásady *non-refoulement* ve smyslu čl. 2 a 3 Úmluvy (srov. rozsudek NSS ze dne 18. 5. 2022, čj. 5 Azs 84/2021-142; event. přiměřeně také v rozporu s čl. 8 Úmluvy), pak v souladu s čl. 36 odst. 2 Listiny, čl. 13 Úmluvy nebo čl. 2 odst. 3 Paktu je třeba připustit soudní přezkum rozhodnutí o takové žádosti, respektive rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza za účelem strpění pobytu na území.
14. Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl.ÚS 15/12 dále mimo jiné doplnil, že přednost ústavně konformní interpretace před derogací brání tomu, aby se otevřela možnost přezkumu celé řady úkonů, které se základních práv jednotlivce nedotýkají. To je přitom podle zdejšího soudu případ rovněž vyluky podle § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců.
15. Obecně platná ústavní konformita vyluky ze soudního přezkumu ve věcech dlouhodobých totiž vyplývá z nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. Pl.ÚS 23/11, č. 234/2012 Sb., č. N 86/65 SbNU 161, na nějž odkazuje rozsudek NSS č. j. 4 Azs 224/2022-37. Z tohoto nálezu plyne, že cizinec nemá ústavně zaručené subjektivní právo na udělení víza, vstup nebo pobyt na území ČR a že obecné zakotvení vyluky soudního přezkumu rozhodnutí o dlouhodobých vízech není samo o sobě protiústavní. Tento závěr však neznamená, že lze ze soudního přezkumu vyloučit také rozhodnutí, které se za konkrétních okolností týká základního práva zaručeného Listinou. V takovém případě se dle názoru zdejšího soudu právě uplatní mez stanovená čl. 36 odst. 2 větou druhou Listiny a povinnost ústavně konformního výkladu ve smyslu nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS 15/12. Naopak rozhodnutí o neudělení dlouhodobého víza a rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, která se základních práv jednotlivce nedotýkají (žadatel – cizinec nevznese žádnou hájitelnou námitku porušení základního práva či svobody zaručených normou ústavního pořádku), budou ze soudního přezkumu nadále vyloučena.
16. Rovněž odborná literatura ve vztahu k vyloučení soudního přezkumu vízových věcí uvádí, že „podle konkrétních skutkových okolností by bylo možné aplikovat na povolení vstupu na území čl. 8 Úmluvy, resp. čl. 10 odst. 2 Listiny a lze dovodit, že v takových případech by zamítnutí vstupu bez odůvodnění a vyluka ze soudního přezkumu mohly představovat porušení čl. 13 Úmluvy, resp. čl. 36 odst. 2 Listiny (garance účinných právních prostředků nápravy v případě rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod)“ [Kučera, V. Soudní přezkum a rozhodnutí o neudělení víza. In: Jílek, D., Pořízek, P. (eds.) *Vízová politika a praxe ČR v kontextu*

Evropské unie. Quo vadis, visum? K počtě JUDr. Otakara Motejla. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2010, s. 223]. Splnění těchto podmínek připuštění soudního přezkumu v konkrétním případě přitom shledal zdejší soud v projednávané věci.

17. Rozsudky NSS, na něž odkázala žalovaná, uvedenému závěru neodporují. Rozsudek č. j. 4 Azs 34/2015-41 potvrzuje, že výluka podle § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců zahrnuje vedle rozhodnutí o neudělení dlouhodobého víza také rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů jeho neudělení. V uvedené věci však NSS neposuzoval ústavní mez výluky v situaci, kdy žalobce konkrétně namítá zásah do práva na soukromý a rodinný život a nemožnost návratu z důvodu probíhající války.
18. Rozsudek č. j. 4 Azs 224/2022-37 se sice skutkově týkal dlouhodobého víza za účelem sloučení rodiny, otázku přípustnosti žaloby však řešil především z hlediska práva EU. NSS zkoumal, zda požadovaný pobytový titul spadá do působnosti unijního práva. Jelikož tomu tak nebylo, shledal výluiku soudního přezkumu použitelnou. NSS se v uvedeném rozsudku však samostatně nezabýval otázkou, zda použití výluky v konkrétní věci brání čl. 36 odst. 2 věta druhá Listiny, čl. 13 Úmluvy nebo čl. 2 odst. 3 Paktu z důvodu hájitelně tvrzeného zásahu do práva zaručeného Listinou, Úmluvou či Paktem. Skutečnost, že věc nespadá do působnosti unijního práva, proto vylučuje založení soudního přezkumu na čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie, nikoliv však sama o sobě ochranu vyplývající z čl. 36 odst. 2 Listiny.
19. Na uvedeném závěru nic nemění ani recentní usnesení NSS ze dne 8. 9. 2025, č. j. 22 Azs 103/2025-25, a ze dne 29. 10. 2025, č. j. 1 Azs 174/2025-39. Předně se v obou případech jedná „pouze“ o usnesení o nepřijatelnosti kasační stížnosti. Tato usnesení potvrdila, že dlouhodobé vízum za účelem strpění je pobytovým oprávněním ryze vnitrostátní povahy a obecně podléhá výluce podle § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců. V uvedených věcech však NSS neposuzoval situaci, kdy žalobce konkrétními skutkovými tvrzeními hájitelně namítá, že se napadené rozhodnutí týká jeho základního práva zaručeného Listinou, Úmluvou a Paktem. Stěžovatel ve věci č. j. 22 Azs 103/2025-25 založil svoji argumentaci proti výluce na tvrzené působnosti práva EU; ve věci č. j. 1 Azs 174/2025-39 byla uplatněna obecná námitka odepření soudní ochrany, nikoliv konkrétní tvrzení zásahu do některého základního práva podle Listiny. Tato rozhodnutí proto neřeší přímo mez zákonné výluky vyplývající z čl. 36 odst. 2 věty druhé Listiny.
20. Uvedené ústavní rovině se zdejší soud pravidelně věnuje v případech zrušení pobytového oprávnění, zejména zaměstnanecké karty. Vychází přitom z judikatury, podle níž cizinci, který nesplňuje podmínky pro udělení nebo zachování určitého pobytového oprávnění, nelze toto konkrétní oprávnění přiznat pouze s odkazem na ochranu jeho základních práv. Hrozí-li však v důsledku povinnosti opustit území zásah do práv chráněných čl. 2, čl. 3 nebo čl. 8 Úmluvy, mají k jejich ochraně sloužit jiné právní prostředky, zejména mezinárodní ochrana nebo vízum za účelem strpění pobytu podle § 33 zákona o pobytu cizinců (srov. rozsudky NSS ze dne 24. 9. 2015, č. j. 6 Azs 163/2015-47, ze dne 8. 11. 2022, č. j. 7 Azs 269/2022-27, a ze dne 18. 11. 2022, č. j. 3 Azs 235/2022-27). Vízum za účelem strpění tak judikatura považuje za pobytový titul, který může jakožto méně výhodné, avšak dostatečně účinné pobytové oprávnění odvrátit hrozící porušení základních práv, aniž by cizinci muselo být přiznáno pobytové oprávnění podle jeho volby. Bylo by pak vnitřně rozporné (a ve výsledku narušující princip právní jistoty ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ústavy) odkázat cizince na vízum za účelem strpění jako na účinný prostředek ochrany jeho základních práv a současně vyloučit soudní přezkum rozhodnutí o neudělení tohoto víza i tehdy, jestliže

cizinec konkrétně a hájitelně namítá porušení práv podle čl. 2, čl. 3 nebo čl. 8 Úmluvy. Je-li dle judikatury dlouhodobé vízum za účelem strpění pobytu na území vhodným prostředkem ochrany základního práva dle Listiny a dalších součástí ústavního pořádku, musí být v souladu s čl. 36 odst. 2 Listiny zajištěn soudní přezkum.

21. Žalobce tvrdí, že jeho vycestování na Ukrajinu není vzhledem k probíhajícímu ozbrojenému konfliktu možné a že by byl vystaven skutečnému nebezpečí pro svůj život a zdraví. V této souvislosti namítl možné porušení práv chráněných Úmluvou. Obsahově tak uplatnil námitku možného zásahu do práv chráněných čl. 2 a čl. 3 Úmluvy a odpovídajících práv podle čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 6 a čl. 7 Paktu. Žalobce dále uvádí, že má na území ČR manželku, tři nezletilé a jedno zletilé dítě, žije zde déle než šest let a jeho rodina zde má vybudované zázemí. Tvrdí, že žalovaná k těmto okolnostem nepřihlédla, a výslovně namítá nepřiměřenost zásahu do rodinného života. V návrhu na přiznání odkladného účinku podaném společně se žalobou dále uvádí, že děti v ČR chodí do školy a že znemožnění styku s rodinou by mohlo vést k rozložení rodinných vztahů. Žalobce tedy konkrétními skutkovými tvrzeními hájitelně namítá zásah do práva na respektování soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 10 odst. 2 Listiny, čl. 8 Úmluvy a čl. 17 Paktu.
22. V této souvislosti soud poukazuje rovněž na argument systematický. Totiž až po vydání nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS 23/11 se vyvinula bohatá judikatura správních soudů, z níž plyne, že správní orgány rozhodující ve věcech pobytových oprávnění mají na základě čl. 8 Úmluvy povinnost posoudit přiměřenost dopadů svého rozhodnutí do soukromého a rodinného života cizince i v případech, kdy tak zákon výslovně nestanoví (z poslední doby srov. např. rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 11. 2025, č. j. 8 Azs 99/2023-65, č. 4717/2026 Sb. NSS). Na otázku, k jakému výsledku má eventuální závěr o nepřiměřenosti zrušení či neudělení pobytového oprávnění za situace nesplnění podmínek pro jeho zachování či udělení, však judikatura jasnou odpověď nedává. Jak totiž vyplývá z výše uvedeného (srov. bod 20 tohoto rozsudku), z judikatury zároveň plyne, že cizinci, který nesplňuje podmínky pro udělení nebo zachování určitého pobytového oprávnění, nelze toto konkrétní oprávnění přiznat pouze s odkazem na ochranu jeho základních práv. Jedinou systematickou a racionální cestou, jak uvedené závěry těchto dvou linií judikatury ve svém důsledku udržet, je přiznat právo na soudní přezkum rozhodnutí o neudělení dlouhodobého víza za účelem strpění na území cizinci, který konkrétně a hájitelně namítá porušení práv podle čl. 10 odst. 2 Listiny, čl. 8 Úmluvy a čl. 17 Paktu. Jen tak lze zabránit tomu, že neudělení pobytového oprávnění bude sice z hlediska zásahu do soukromého a rodinného života nepřiměřené, cizinec však nebude mít možnost na základě této skutečnosti získat pobytové oprávnění v řízení, jehož výsledek bude soudně přezkoumatelný (arg. čl. 36 odst. 2 Listiny, čl. 13 Úmluvy a čl. 2 odst. 3 Paktu).
23. Konečně soud poukazuje na konkrétní okolnosti projednávané věci, kdy o dlouhodobé vízum za účelem strpění pobytu na území požádal státní příslušník Ukrajiny po 24. 2. 2022. V rozsudku ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022-31, NSS uzavřel, že „[n]a Ukrajinu dne 24. 2. 2022 zaútočila vojska Ruské federace a vypukla válka, která zasahuje celé její území. Z Ukrajiny proudí do Evropy milióny uprchlíků. Jde o válečný konflikt dvou států, který nemá v Evropě po roce 1945 obdobu. Probíhající ruská invaze na Ukrajinu je přitom notorietou, kterou není třeba dokazovat.“ Jestliže státní příslušník Ukrajiny po 24. 2. 2022 požádá o dlouhodobé vízum za účelem strpění pobytu na území namísto žádosti o dočasnou ochranu podle zákona č. 65/2022 Sb., ve znění pozdějších předpisů nebo namísto žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, ať již proto, že

o některou z těchto forem ochrany požádat nemohl, nebo proto, že tak z objektivních či subjektivních důvodů neučinil, nelze mu v případě negativního rozhodnutí o této žádosti odeprít přístup k soudní ochraně. Takový závěr je třeba dovodit z výše uvedené judikatury, která dává cizinci *na výběr* mezi mezinárodní ochranou a vízem za účelem strpění pobytu na území. Na situace, kdy se soudního přezkumu *rozhodnutí o neudělení dlouhodobého víza a rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza* domáhá cizinec, v jehož zemi původu probíhá válečný konflikt, který zasahuje celé její území a v jehož důsledku tomuto cizinci hrozí dle jeho tvrzení skutečné nebezpečí, závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl.ÚS 23/11 vůbec nedopadají.

24. Soud proto dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí se za konkrétních okolností případu týká základních práv žalobce. Výluku podle § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců nelze použít v rozsahu, v němž žalobce konkrétně a hájitelně namítá zásah do svého soukromého a rodinného života podle čl. 10 odst. 2 Listiny, čl. 8 Úmluvy a čl. 17 Paktu a ohrožení práv chráněných čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 2 Listiny, čl. 2 a čl. 3 Úmluvy a čl. 6 a čl. 7 Paktu, ani v rozsahu vad bezprostředně souvisejících s posouzením těchto námitek. Argumentaci žalované stran důvodů pro odmítnutí žaloby jako nepřípustné proto soud neshledal opodstatněnou.
25. Soud dále ověřil, že žaloba byla podána včas (§ 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců), osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny zákonné náležitosti. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou. Soud při přezkumu napadeného rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.).
26. Soud rozhodl bez jednání, neboť pro takový postup byly splněny podmínky podle § 76 odst. 1 s. ř. s.

Skutková zjištění vyplývající z obsahu správního spisu

27. Žalobce dne 18. 12. 2023 požádal o udělení dlouhodobého víza za účelem strpění pobytu na území podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců. V připojeném čestném prohlášení uvedl, že se nemůže vrátit na Ukrajinu z důvodu probíhající války.
28. Z výpisu z Cizineckého informačního systému vyplývá, že žalobce pobýval na území ČR na základě zaměstnanecké karty platné od 2. 1. 2019 do 31. 12. 2022. Po skončení její platnosti neměl podle údajů obsažených ve správním spise další pobytové oprávnění.
29. Lustrací v SIS bylo zjištěno, že žalobce je veden jako státní příslušník třetí země, kterému má být odeprén vstup a pobyt na území členských států. Záznam vložilo Maďarsko dne 19. 1. 2024 s platností do 19. 1. 2029. Podle údajů uvedených v lustraci bylo důvodem záznamu předchozí odsouzení žalobce pro trestný čin zahrnující trest odnětí svobody nejméně na jeden rok.
30. Ministerstvo sdělilo informaci o důvodech neudělení dlouhodobého víza ze dne 31. 1. 2024, č. j. OAM-8735-6/ST-2023, že žalobci dlouhodobé vízum neudělilo. Dospělo k závěru, že je dán důvod podle § 56 odst. 1 písm. g) ve spojení s § 9 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců, neboť je žalobce zařazen do informačního systému smluvních států. Informace byla žalobci doručena dne 5. 2. 2024.
31. Dne 15. 2. 2024 žalobce prostřednictvím své zmocněné zástupkyně požádal o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza. Namítl zejména, že má na území ČR

Shodu s prvopisem potvrzuje: A. Ř.

rodinu, že odsouzení, na jehož základě má být veden v SIS, bylo amnestováno a že jeho vycestování na Ukrajinu není s ohledem na probíhající ozbrojený konflikt možné.

32. Zástupkyně žalobce dne 15. 3. 2024 nahlédla do správního spisu a žalobce podáním ze dne 25. 3. 2024 žádost o nové posouzení doplnil. Uvedl, že má na území ČR manželku, tři nezletilé děti a jedno zletilé dítě a že zde žije šest let. Dále namítl, že odsouzení, pro které je veden v SIS, bylo amnestováno. Žalobce zároveň předložil rozhodnutí Okresního soudu ve Vásárosnamény ze dne 20. 10. 2023, č. j. B 467/2022/235 (*pozn. soudu* – toto rozhodnutí není ve správním spise obsaženo a žalovaná je soudu nedoložila ani navzdory opakovaným výzvám). Ve správním spise je dále založen výpis z evidence Rejstříku trestů České republiky.
33. Žalovaná napadeným rozhodnutím rozhodla tak, jak je uvedeno v bodu 1 tohoto rozsudku. K rozhodnutí o amnestii uvedla, že k němu nepřihlédla, neboť žalobce byl ke dni jejího rozhodování nadále evidován v SIS a k cizojazyčné listině nepředložil úředně ověřený překlad do českého jazyka. V této souvislosti odkázala na § 16 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Dále uvedla, že žalobce byl do SIS zařazen Maďarskem a že záznam není veden orgány ČR. S odkazem na judikaturu dovodila, že správní orgány se v řízení o žádosti o vízum nemohou samy věcně zabývat zákonností a správností zařazení žalobce do SIS. Žalobce podle ní může v souladu s platnými právními předpisy usilovat o vyřazení své osoby ze SIS. Při popisu právního režimu záznamu v SIS žalovaná poukázala rovněž na možnost udělit pobytové oprávnění ze závažných důvodů, zejména humanitárních důvodů nebo z důvodu mezinárodních závazků. K námitce zásahu do soukromého a rodinného života žalovaná uvedla, že zákon o pobytu cizinců v případě neudělení dlouhodobého víza výslovně posouzení přiměřenosti nepředpokládá a že § 174a tohoto zákona na řízení nedopadá. Současně uvedla, že povinnost zabývat se dopadem rozhodnutí do soukromého a rodinného života může vyplývat přímo z mezinárodních závazků ČR, jestliže žadatel hájitelným způsobem namítne možné porušení čl. 8 Úmluvy. Zdůraznila však, že čl. 8 Úmluvy nezaručuje cizinci právo vstoupit na území určitého státu, pobývat na něm ani získat konkrétní pobytové oprávnění a že břemeno konkrétního tvrzení o nepřiměřeném zásahu nese žadatel. Dále uvedla, že neudělení pobytového oprávnění představuje porušení čl. 8 Úmluvy pouze výjimečně a že judikatura shledávající nepřiměřený zásah se zpravidla týká vyhoštění cizince. Na tomto základě uzavřela, že neudělením dlouhodobého víza v případě žalobce k porušení čl. 8 Úmluvy nedošlo. Žalovaná v napadeném rozhodnutí dále rekapitulovala, že žalobce namítal nemožnost vycestování na Ukrajinu. Uzavřela, že ministerstvo zjistilo skutkový stav v rozsahu nezbytném pro vydání informace, že informace ministerstva není v rozporu s právními předpisy a že důvod pro neudělení dlouhodobého víza spočívající v evidenci žalobce v SIS nadále trvá.

Posouzení žaloby soudem

34. Žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza podle § 180e zákona o pobytu cizinců představuje specifický řádný opravný prostředek, na jehož základě příslušný správní orgán znovu posuzuje, zda byly v projednávané věci naplněny zákonné důvody pro neudělení víza (srov. např. rozsudky NSS ze dne 4. 7. 2013, č. j. 1 Ans 9/2013-39, a ze dne 31. 1. 2024, č. j. 8 Azs 207/2022-48). Podle § 180e odst. 7 zákona o pobytu cizinců Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců posuzuje soulad důvodů neudělení dlouhodobého víza s důvody uvedenými v § 56 téhož zákona. Její úloha se proto neomezuje na formální ověření, zda ministerstvo odkázalo na některý ze zákonných důvodů neudělení víza, nýbrž zahrnuje posouzení, zda tento důvod s ohledem na zjištěný stav věci skutečně obstojí.

35. Podle § 168 odst. 1 zákona o pobytu cizinců se ustanovení částí druhé a třetí správního řádu nevztahují na řízení podle (mimo jiné) § 33 a § 180e.
36. Podle § 177 odst. 2 správního řádu se v případech, kdy správní orgán provádí úkony, na které se nevztahují části druhá a třetí tohoto zákona, postupuje obdobně podle části čtvrté.
37. Podle § 180 odst. 2 správního řádu pro případ, že podle dosavadních právních předpisů postupují správní orgány v řízení, jehož cílem není vydání rozhodnutí, aniž tyto předpisy řízení v celém rozsahu upravují, postupují v otázkách, jejichž řešení je nezbytné a které nelze podle těchto předpisů řešit, podle části čtvrté tohoto zákona.
38. Podle § 154 správního řádu, jestliže správní orgán vydává vyjádření, osvědčení, provádí ověření nebo činí sdělení, která se týkají dotčených osob, postupuje podle ustanovení této části, podle ustanovení části první, obdobně podle těchto ustanovení části druhé: § 10 až § 16, § 19 až § 26, § 29 až § 31, § 33 až § 35, § 37, § 40, § 62, § 63, a obdobně podle těchto ustanovení části třetí: § 134, § 137 a § 142 odst. 1 a 2; přiměřeně použije i další ustanovení tohoto zákona, pokud jsou přitom potřebná.
39. Žalovaná byla v předcházejícím řízení povinna zjistit stav věci v rozsahu nezbytném pro posouzení trvání uplatněného důvodu neudělení víza a vypořádat se s relevantními námitkami a podklady, které jí byly v zákonem přípustném rozsahu předloženy.
40. Podle § 180e odst. 3 věty druhé zákona o pobytu cizinců nemohou být důvodem žádosti skutečnosti, které cizinec nedoložil nebo neuvedl v žádosti o udělení víza nebo v souvislosti s odepřením vstupu na území.
41. Rozsah nového posouzení je tak vymezen obsahem žádosti a pravidlem koncentrace podle § 180e odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Toto omezení však nebrání žadateli reagovat na důvody, o něž ministerstvo opřelo neudělení víza, a předložit podklady směřující k jejich vyvrácení (srov. např. Pořízek, P., Gabrišová, V., Nagy, P. Rozhodování o vydávání víz – opravné mechanismy. *migraceonline.cz*).
42. Specifikem nového posouzení je, že žalovaná jako nadřízený orgán ministerstva jeho předchozí úkon formálně nepotvrzuje, nemění ani neruší. Sama rozhoduje, zda důvody pro neudělení víza existují, či nikoliv. Zákon jí přitom neumožňuje zrušit výsledek posouzení ministerstva a vrátit mu věc k novému projednání. Případná procesní pochybení ministerstva, včetně nedostatků při zjišťování stavu věci a opatřování podkladů, proto musí žalovaná v mezích řádně uplatněných námitek napravit sama při novém posouzení důvodů neudělení víza (srov. rozsudek NSS č. j. 8 Azs 207/2022-48).
43. Z těchto východisek soud posoudil nejprve žalobní námitku týkající se rozhodnutí o amnestii a záznamu žalobce v SIS. Žalobce v žádosti o nové posouzení namítl, že odsouzení, které mělo být podkladem jeho evidence v SIS, bylo amnestováno. Podle napadeného rozhodnutí a obsahu vyjádření ze dne 25. 3. 2024 žalobce předložil také rozhodnutí Okresního soudu ve Vášárosnamény ze dne 20. 10. 2023, č. j. B 467/2022/235. Žalovaná k této listině nepřihlédla, neboť žalobce byl nadále evidován v SIS a k rozhodnutí nepředložil úředně ověřený překlad do českého jazyka. Tato námitka souvisí také s tvrzeným zásahem do práv žalobce, neboť evidence v SIS představovala jediný důvod, pro který mu nebylo uděleno pobytové oprávnění, jehož prostřednictvím se domáhal ochrany před důsledky vycestování.
44. Podle § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců, pokud žadatel v řízení podle tohoto zákona předložil dokument vyhotovený v jiném než českém jazyce a ani na výzvu správního orgánu

nedoložil úředně ověřený překlad tohoto dokumentu do jazyka českého, hledí se na tento dokument, jako by nebyl předložen. Uvedené ustanovení (speciální vůči úpravě obsažené ve správním řádu) tak ukládá žadateli povinnost opatřit cizojazyčný dokument úředně ověřeným překladem. Současně však výslovně podmiňuje následek spočívající v nezohlednění dokumentu tím, že žadatel překlad nedoloží *ani na výzvu správního orgánu*. Komentářová literatura k obecnému § 16 odst. 2 správního řádu, na který v napadeném rozhodnutí odkazuje žalovaná, uvádí, že absence (úředně ověřeného) překladu představuje *odstranitelný nedostatek*, a správní orgán tak má povinnost účastníka k jeho doplnění vyzvat (srov. Vedral, J. *Správní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2012, s. 205). Soud přitom nevidí důvod, pro který by absence překladu neměla být odstranitelným nedostatkem rovněž v režimu speciálního § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců.

45. Považovala-li tedy žalovaná úředně ověřený překlad rozhodnutí o amnestii za nezbytný pro posouzení obsahu a významu tohoto dokumentu, měla žalobce vyzvat k jeho předložení a stanovit mu k tomu přiměřenou lhůtu. Teprve pokud by žalobce překlad ani na tuto výzvu nedoložil, mohla žalovaná podle § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců na rozhodnutí hledět, jako by nebylo předloženo. Z napadeného rozhodnutí ani z předloženého správního spisu neplyne, že by žalovaná takovou výzvu učinila. Samotná absence úředně ověřeného překladu proto za tohoto stavu nemohla představovat dostatečný důvod k nepřihlédnutí k předloženému rozhodnutí o amnestii.
46. Druhým důvodem, pro který žalovaná rozhodnutí o amnestii nezohlednila, měla být skutečnost, že žalobce byl ke dni rozhodování nadále evidován v SIS. Samotné ověření, že záznam v SIS stále existuje, však ještě neodpovídá na námitku žalobce, že rozhodnutím o amnestii mohl být dotčen podklad, na jehož základě byl záznam vložen nebo nadále uchováván. Trvání záznamu dokládá jeho existenci v systému, nikoliv bez dalšího věcnou správnost a zákonnost jeho dalšího uchovávání.
47. V době rozhodování žalované upravovalo nakládání s těmito údaji nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1861 ze dne 28. 11. 2018 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému (SIS) v oblasti hraničních kontrol, o změně Úmluvy k provedení Schengenské dohody a o změně a zrušení nařízení (ES) č. 1987/2006 (dále jen „nařízení 2018/1861“). Podle čl. 44 odst. 1 nařízení 2018/1861 odpovídá vkládající členský stát za to, že údaje v SIS jsou správné, aktuální a jsou v systému uchovávány v souladu se zákonem. Podle odst. 3 téhož článku je pouze vkládající členský stát oprávněn jím vložené údaje měnit, opravovat, aktualizovat nebo mazat.
48. Žalovaná v napadeném rozhodnutí odkázala na čl. 25 odst. 1 Úmluvy k provedení Schengenské dohody a o změně a zrušení nařízení (ES) č. 1987/2006 (dále jen „Schengenská prováděcí úmluva“), podle něhož členský stát, který hodlá vydat povolení k pobytu cizinci se záznamem za účelem odepření vstupu, předem konzultuje členský stát, který záznam pořídil. V době rozhodování žalované však již toto ustanovení nebylo použitelné, neboť 7. 3. 2023 byl zahájen provoz Schengenského informačního systému podle nařízení 2018/1861 (konzultační postup upravuje jeho čl. 27).
49. Konzultace podle dřívějšího čl. 25 odst. 1 Schengenské prováděcí úmluvy, stejně jako podle nynějšího čl. 27 nařízení 2018/1861, se však týká situace, kdy členský stát zamýšlí vydat pobytové oprávnění navzdory existujícímu záznamu. Od ní je třeba odlišit postup pro případ pochybností o samotné správnosti nebo zákonnosti uchovávání údaje. Ten dříve upravoval

čl. 34 odst. 3 Schengenské prováděcí úmluvy a v době rozhodování žalované jej upravoval čl. 44 nařízení 2018/1861 týkající se kvality údajů v SIS.

50. Podle čl. 44 odst. 5 nařízení 2018/1861, pokud má jiný než vkládající členský stát důkazy naznačující, že položka údaje je věcně nesprávná nebo je uchovávána protiprávně, informuje o tom co nejdříve a nejpozději do dvou pracovních dnů poté, co se o uvedeném důkazu dozvěděl, vkládající členský stát, prostřednictvím výměny doplňujících informací. Vkládající členský stát informaci prověří a v případě potřeby dotyčnou položku neprodleně opraví nebo vymaže.
51. Ministerstvo či žalovaná tedy nemohly záznam vložený Maďarskem samy změnit nebo odstranit. Tím však nebyly jejich povinnosti vyčerpány. Vkládající členský stát odpovídá za prověření předané informace a v případě potřeby za opravu nebo výmaz údaje. Orgánům ČR naproti tomu přísluší posoudit, zda podklad, který jim byl předložen, je třeba dodat Maďarsku.
52. Žalovaná měla umožnit žalobci odstranit nedostatek spočívající v chybějícím překladu a zjistit obsah rozhodnutí o amnestii a posoudit jeho možný význam pro věcnou správnost a zákonnost dalšího uchovávání údaje v SIS. Nemohla se omezit pouze na konstatování, že záznam stále existuje, a na obecné poučení žalobce, že může sám usilovat o jeho výmaz.
53. Soud tím nepředjímá, že rozhodnutí o amnestii skutečně vedlo k zániku podkladu záznamu nebo zakládalo povinnost Maďarska tento záznam vymazat. Takový závěr závisí na přesném obsahu a právních účincích této listiny, které žalovaná právě v důsledku svého nesprávného procesního postupu nezjistila. Nemohla proto ani kvalifikovaně posoudit, zda byly splněny podmínky pro postup podle čl. 44 odst. 5 nařízení 2018/1861.
54. Výpis z evidence Rejstříku trestů České republiky, podle něhož zde žalobce nemá záznam, sám o sobě neprokazuje, že zahraniční odsouzení neexistovalo nebo že byl maďarský záznam v SIS vložen či uchováván protiprávně. Tento výpis proto nemohl sám o sobě vyvrátit existenci důvodu podle § 56 odst. 1 písm. g) ve spojení s § 9 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců.
55. Soud proto shledal tuto žalobní námitku důvodnou. Žalovaná nemohla rozhodnutí o amnestii pominout pouze z důvodu, že žalobce spolu s ním nepředložil úředně ověřený překlad, aniž jej předtím vyzvala k odstranění tohoto nedostatku. V důsledku toho nezjistila obsah předložené listiny a neposoudila, zda může představovat důkaz nasvědčující nesprávnosti nebo protiprávnímu dalšímu uchovávání záznamu v SIS a zda je namíste postup podle čl. 44 odst. 5 nařízení 2018/1861. Pouhé opakování ověření, že záznam v SIS nadále existuje, nemohlo toto posouzení nahradit. Uvedené pochybení mohlo mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, neboť se týkalo podkladu jediného důvodu, pro který žalovaná žádosti o nové posouzení nevyhověla.
56. Jen pro úplnost soud dodává, že i kdyby žalobce nepředložil rozhodnutí o amnestii, nebylo možné jeho žádost zamítnout bez dalšího.
57. Podle čl. 27 nařízení 2018/1861, *pokud členský stát hodlá vydat nebo prodloužit povolení k pobytu nebo dlouhodobé vízum státnímu příslušníkovi třetí země, na něhož se vztahuje záznam o odepření vstupu a pobytu, který vložil jiný členský stát, konzultují se dotčené členské státy navzájem prostřednictvím výměny doplňujících informací* v souladu s těmito pravidly: a) vydávající členský stát před vydáním nebo prodloužením povolení k pobytu nebo dlouhodobého víza konzultuje vkládající členský stát; b) vkládající členský stát odpoví na

žádost o konzultaci do deseti kalendářních dnů; c) není-li ve lhůtě uvedené v písmenu b) doručena žádná odpověď, má se za to, že vkládající členský stát nemá proti vydání nebo prodloužení povolení k pobytu nebo dlouhodobého víza námitky; d) vydávající členský stát při přijímání příslušného rozhodnutí zohlední důvody rozhodnutí vkládajícího členského státu a v souladu s vnitrostátním právem zváží případné hrozby pro veřejný pořádek nebo veřejnou bezpečnost, které mohou vyvstat v souvislosti s přítomností dotyčného státního příslušníka třetí země na území členského státu; e) vydávající členský stát informuje o svém rozhodnutí vkládající členský stát; a f) oznámí-li vydávající členský stát vkládajícímu členskému státu, že hodlá vydat nebo prodloužit povolení k pobytu nebo dlouhodobé vízum nebo že tak již učinil, vkládající členský stát záznam o odepření vstupu a pobytu vymaže. *Konečné rozhodnutí o tom, zda vydat povolení k pobytu nebo dlouhodobé vízum státnímu příslušníku třetí země, přísluší vydávajícímu členskému státu.*

58. Podmínku spočívající v tom, že členský stát hodlá vydat dlouhodobé vízum přes existující záznam v SIS, je tedy třeba vykládat tak, že záznam v SIS nemůže být jediným důvodem pro zamítnutí žádosti o dlouhodobé vízum, aniž by příslušný orgán provedl konzultaci ve smyslu čl. 27 nařízení 2018/1861. Pravidlo obsažené v čl. 27 nařízení 2018/1861 by totiž zcela postrádalo smysl. To ostatně vyplývá ze samotného zákona o pobytu cizinců (§ 56 odst. 6).
59. Podle § 56 odst. 6 zákona o pobytu cizinců, jde-li o udělení dlouhodobého víza cizinci, který je zařazen do informačního systému smluvních států, ministerstvo projedná udělení víza se smluvním státem, který cizince do tohoto systému zařadil; v řízení přihlédně ke skutečnostem, které smluvní stát vedly k zařazení cizince do tohoto systému. Udělení víza ministerstvo oznámí smluvnímu státu, který cizince do informačního systému smluvních států zařadil.
60. Tuto povinnost přitom v předcházejícím řízení ministerstvo nesplnilo a ani žalovaná tuto vadu nenapravila.
61. Soud se dále zabýval žalobní námitkou, že se žalovaná dostatečně nevypořádala s dopadem neudělení dlouhodobého víza do soukromého a rodinného života žalobce.
62. Podle čl. 8 odst. 1 Úmluvy má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života. Ačkoliv zákon o pobytu cizinců v řízení o neudělení dlouhodobého víza výslovně neukládá správnímu orgánu povinnost posoudit přiměřenost jeho dopadů podle § 174a zákona o pobytu cizinců, čl. 8 Úmluvy je přímo použitelný a má podle čl. 10 Ústavy přednost před zákonem. Namítne-li proto cizinec konkrétně a hájitelně, že rozhodnutí nepřiměřeně zasáhne do jeho soukromého nebo rodinného života, musí se správní orgán s touto námitkou vypořádat bez ohledu na to, zda zákon v daném typu řízení posouzení přiměřenosti výslovně stanoví (srov. např. rozsudky NSS ze dne 23. 12. 2019, č. j. 10 Azs 262/2019-31, ze dne 1. 12. 2021, č. j. 6 Azs 398/2020-34, a ze dne 25. 3. 2022, č. j. 4 Azs 443/2019-36).
63. Je přitom primárně na žadateli, aby správnímu orgánu sdělil a podle svých možností osvědčil skutečnosti týkající se jeho soukromého a rodinného života, neboť právě jemu jsou tyto skutečnosti nejlépe známy. Posouzení správního orgánu se proto odvíjí také od konkrétnosti tvrzení a množství informací, které mu žadatel poskytl. To však neznamená, že správní orgán může za všech okolností zůstat zcela pasivní. Odlišný přístup je nutný zejména tehdy, může-li mít rozhodnutí dopad na nezletilé děti. Podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.) musí být nejlepší zájem dítěte předním hlediskem při jakékoliv činnosti

správních orgánů, která se děti týká. Jak zdůraznil NSS v rozsudku ze dne 25. 3. 2022, č. j. 4 Azs 443/2019-36, je v takové situaci aktivita správních orgánů při zjišťování skutkových okolností a rodinných poměrů cizince podstatně vyšší, a to bez ohledu na to, zda je účelem požadovaného pobytového oprávnění sloučení rodiny. Správní orgán má povinnost nejlepší zájem dotčeného dítěte zjistit a vymezit a následně jej zohlednit při poměřování dotčených soukromých a veřejných zájmů (srov. též rozsudek NSS ze dne 18. 10. 2022, č. j. 5 Azs 33/2022-39). Nejlepší zájem dítěte představuje faktor významný i na poli aplikace čl. 8 Úmluvy (srov. *Jeunesse proti Nizozemsku*, rozsudek ze dne 3. 10. 2014, stížnost č. 12738/10, bod 118), a tedy i čl. 17 Paktu a čl. 10 odst. 2 Listiny.

64. Žalobce uvedl, že má v ČR manželku, tři nezletilé děti a jedno zletilé dítě, že na území žije šest let a že zde má jeho rodina vybudované zázemí. Tato tvrzení byla způsobilá založit hájitelnou námitku potenciálního zásahu do rodinného života a současně žalovanou upozornila na skutečnost, že její rozhodnutí může mít dopad na tři nezletilé děti.
65. Žalovaná však nezjistila ani základní skutkové okolnosti potřebné k posouzení této námitky, a to ani ty, které vyplývají z jí dostupných evidencí. Z napadeného rozhodnutí není dále patrné, že by se zabývala věkem a pobytovými poměry nezletilých dětí, jejich faktickým soužitím se žalobcem, rozsahem jeho péče o ně ani možnými důsledky odloučení. Bez dostatečných zjištění o konkrétních rodinných poměrech žalobce nebylo možné určit nejlepší zájem jeho nezletilých dětí, a tedy ani posoudit intenzitu tvrzeného zásahu do rodinného života.
66. Žalovaná se přitom nemohla omezit na konstatování, že břemeno tvrzení o rodinném životě nese žalobce. Je sice primárně na žadateli, aby uvedl skutečnosti, které jsou mu z povahy věci nejlépe známy. Jestliže však žalované bylo známo, že rozhodnutí může dopadnout na tři nezletilé děti, byla povinna vyvinout přiměřenou procesní aktivitu k objasnění jejich poměrů. Tato povinnost vyplývá zejména z požadavku zjistit stav věci v nezbytném rozsahu (§ 3 ve spojení s § 2 správního řádu).
67. Namísto individuálního posouzení žalovaná v napadeném rozhodnutí pouze obecně uvedla, že čl. 8 Úmluvy nezaručuje cizinci právo na vstup, pobyt ani získání určitého pobytového oprávnění, že porušení tohoto článku přichází při neudělení pobytového oprávnění v úvahu pouze výjimečně a že judikatura, v níž byl shledán nepřiměřený zásah, se zpravidla týká správního vyhoštění. Tyto obecné právní závěry samy o sobě nenahrazují posouzení konkrétní rodinné situace žalobce. Dostatečný není ani poukaz na to, že napadené rozhodnutí žalobci samo o sobě neukládá povinnost nuceně opustit území. Nesvědčí-li totiž cizinci po vydání negativního rozhodnutí jiný zákonný titul k pobytu, stává se jeho další setrvání na území neoprávněným a rozhodnutí na něj fakticky vytváří tlak, aby území opustil (srov. rozsudek NSS ze dne 1. 12. 2021, č. j. 6 Azs 398/2020-34).
68. Soud nepřehlíží veřejný zájem na ochraně schengenského prostoru a na kontrole vstupu a pobytu cizinců, který představuje v projednávané věci záznam žalobce v SIS. Žalovaná však měla tento zájem poměřit a porovnat s konkrétně zjištěnými dopady rozhodnutí do rodinného života žalobce. Z napadeného rozhodnutí však není patrné, že by tak učinila. Žalovaná pouze obecně popsala východiska judikatury k čl. 8 Úmluvy a následně uzavřela, že k jeho porušení nedošlo. Takový závěr však není přezkoumatelný, není-li zřejmé, z jakých konkrétních skutkových zjištění o rodinné situaci žalobce vychází a jakou váhu žalovaná jednotlivým okolnostem přiznala.

69. Žalovaná se tedy nevypořádala s námitkou zásahu do soukromého a rodinného života dostatečně. Současně nezjistila skutkové okolnosti potřebné pro posouzení nejlepšího zájmu nezletilých dětí žalobce. Napadené rozhodnutí je proto v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
70. Soud se nakonec zabýval námitkou, že žalovaná opomenula argumentaci žalobce založenou na probíhajícím ozbrojeném konfliktu na Ukrajině a na § 179 odst. 1 a 2 zákona o pobytu cizinců.
71. Ustanovení § 120a zákona o pobytu cizinců upravuje zvláštní postup v řízení o správním vyhoštění, v jehož rámci si policie opatřuje závazné stanovisko ministerstva k tomu, zda je vycestování cizince možné ve smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců. Je-li v tomto režimu zjištěno, že vycestování možné není, udělí ministerstvo cizinci vízum podle § 33 odst. 3 zákona o pobytu cizinců. V projednávané věci však nešlo o řízení o správním vyhoštění ani o vízum udělované podle § 33 odst. 3, nýbrž o samostatnou žádost žalobce podle § 33 odst. 1 písm. a). Žalovaná proto nebyla povinna postupovat procesním způsobem upraveným v § 120a zákona o pobytu cizinců ani vydávat či opatřovat závazné stanovisko k možnosti vycestování.
72. Z toho však neplyne, že tvrzení žalobce o nebezpečí spojeném s návratem na Ukrajinu bylo pro posuzovanou žádost bez významu. Žalobce tvrdil, že mu ve vycestování brání probíhající válka a s ní spojené nebezpečí pro jeho život a zdraví. Toto tvrzení, které žalobce uplatnil již v původní žádosti, bylo třeba posoudit z hlediska § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců, tedy jako tvrzení o existenci překážky na jeho vůli nezávislé. Při výkladu tohoto neurčitého právního pojmu je třeba přihlížet rovněž k požadavkům ochrany před navracením v rozporu s čl. 2 a 3 Úmluvy a čl. 6 a 7 Paktu. Žalovaná však v napadeném rozhodnutí pouze rekapitulovala argumentaci žalobce, věcně ji však nehodnotila.
73. V již výše citovaném rozsudku č. j. 5 Azs 84/2021-142 NSS uvedl, že „v případě posuzování žádostí o udělení či prodloužení víza či dlouhodobého pobytu za účelem strpění pobytu na území v případech, kdy překážkou vycestování cizince na jeho vůli nezávislou ve smyslu § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců je právě skutečnost, že by jeho navrácení do země původu mohlo být porušením zásady non-refoulement ve smyslu čl. 2 a 3 Úmluvy, je třeba přihlížet k judikatuře správních soudů ve věcech mezinárodní ochrany, a to zejména, pokud jde o podmínky udělení, příp. prodloužení doplňkové ochrany. V rámci obou těchto institutů (víza či povolení k pobytu za účelem strpění v uvedených případech a doplňkové ochrany) se posuzuje srovnatelný obsah, byť má různou právní formu, jelikož oba tyto instituty slouží v těchto případech k ochraně cizinců před jejich navracením do země původu, pokud by to bylo rozporu se zásadou non-refoulement.“
74. V rozsahu, v němž žalobce dovozoval povinnost žalované postupovat přímo v procesním režimu § 120a a § 179 zákona o pobytu cizinců, proto jeho námitka důvodná není. Žalovaná se však měla s uvedenými skutkovými tvrzeními věcně vypořádat ve vztahu k důvodu pro udělení dlouhodobého víza za účelem strpění podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců. Také z tohoto důvodu je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné.
75. Nad rámec důvodů, které vedly ke zrušení napadeného rozhodnutí, soud pro úplnost upozorňuje, že žalobce již v žádosti o nové posouzení namítal také použitelnost věty za středníkem v § 9 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců. Žalovaná se touto argumentací nezabývala a vycházela z toho, že samotná evidence žalobce v SIS automaticky zakládá obligatorní důvod neudělení víza podle § 56 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců.

76. Ustanovení § 56 odst. 1 písm. g) odkazuje na skutečnosti uvedené (mimo jiné) v § 9 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců. Ustanovení § 9 primárně upravuje odepření vstupu na území. Proto aplikace § 9 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců při rozhodování o udělení dlouhodobého víza vyžaduje posouzení, v jakém rozsahu se prostřednictvím uvedeného odkazu § 9 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců vůbec použije. Jinými slovy ministerstvo a žalovaná se měly v předcházejícím řízení zabývat otázkou, zda s ohledem na část věty za středníkem [vylučující uplatnění zbytku normy obsažené v § 9 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců v případech, je-li cizinci uděleno vízum opravňující pouze k pobytu na území] je v projednávané věci, v níž jde o žádost o udělení dlouhodobého víza za účelem strpění pobytu na území, důvod pro neudělení víza dle § 9 odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců vůbec aplikovatelný.
77. V této souvislosti nelze pominout ani již výše citovaný § 56 odst. 6 zákona o pobytu cizinců, který výslovně upravuje postup ministerstva při udělení dlouhodobého víza cizinci evidovanému v SIS. Právní úprava totiž zjevně sama předpokládá, že evidence v SIS nemusí za všech okolností představovat absolutní překážku udělení dlouhodobého víza.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

78. Soud ze shora uvedených důvodů shledal, že je žaloba důvodná. Napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a současně je zatíženo podstatným porušením ustanovení o řízení před správním orgánem, které mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé [§ 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Soud je proto podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil a podle § 78 odst. 4 téhož zákona věc vrátil žalované k dalšímu řízení. V dalším řízení je žalovaná právním názorem vysloveným v tomto rozsudku vázána (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
79. Soud pro nadbytečnost neprováděl žalobcem navržené výsledky (výslech žalobce a výslech jeho manželky), neboť by toto dokazování nemohlo ničeho změnit na výše uvedených závěrech soudu.
80. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Žalobce měl ve věci plný úspěch, a proto mu soud přiznal náhradu nákladů řízení ve výši 10 800 Kč. Tato částka se skládá ze zaplacených soudních poplatků v celkové výši 4 000 Kč a nákladů zastoupení ve výši 6 800 Kč. Ty tvoří odměna za dva úkony právní služby po 3 100 Kč [převzetí a příprava zastoupení a sepsání žaloby podle § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění účinném v době provedení jednotlivých úkonů (dále jen „advokátní tarif“)] a dále náhrada hotových výdajů za dva úkony právní služby po 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupkyně žalobce není plátkyní DPH. Náhradu nákladů řízení soud uložil žalované zaplatit žalobci ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku (§ 54 odst. 7 s. ř. s.) k rukám jeho zástupkyně (§ 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů ve spojení s § 64 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 19. srpna 2026

JUDr. David Kryška v. r.
samosoudce